

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija

Apstiprināts ar
Izložu un azartspēļu uzraudzības
inspekcijas priekšnieces
2022. gada 29. marta
Rīkojumu Nr. 12

GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2021

Rīga

SATURS

1.	Pamatinformācija	3
1.1.	Juridiskais statuss	3
1.2.	Pamatfunkcijas un atbildības joma	3
1.3.	Darbības virzieni un mērķi, īstenotā valsts budžeta programma	4
1.4.	Prioritātes un galvenie uzdevumi 2021. gadā	4
2.	Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	5
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	5
2.2.	Plānotie darbības rezultāti un rezultātu izpildes analīze	8
2.3.	Pārskata gadā īstenotās jaunās politikas iniciatīvas	12
2.4.	Sniegtie publiskie pakalpojumi	15
2.5.	Darbības citas aktualitātes	17
2.6.	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības stratēģijas 2021.-2023.gadam ieviešanas novērtējums	19
2.7.	Iestādes mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori	19
2.8.	Covid-19 pandēmijas ietekmē noteiktā ārkārtas stāvokļa ietekme uz iestādes darbu	21
2.9.	Informācija par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām	23
3.	Informācija par Inspekcijas personālu	25
4.	Komunikācija ar sabiedrību	26
5.	Azartspēļu un izložu nozares darbības rezultāti 2021. gadā	28
6.	Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2022. gadā	31

1. Pamatinformācija

1.1. Inspekcijas juridiskais statuss

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir Finanšu ministrijas pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Inspekcija sāka darbu 1998.gada 1.janvārī saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 2.decembra noteikumiem Nr.392 „Finanšu ministrijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”. Pašlaik tā darbojas saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu un pamatojoties uz 2004.gada 25.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.176 „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”.

Inspekcija īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

1.2. Iestādes pamatfunkcijas un atbildības joma

Lai sasniegtu Azartspēļu un izložu likuma 2.pantā minēto mērķi – sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzība, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (turpmāk tekstā – inspekcija) īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu, Preču un pakalpojumu loteriju likumu un Izložu un azartspēļu uzraudzības Inspekcijas Nolikumu, Inspekcijai ir šādi **pamatuzdevumi**:

- 1) realizēt valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanā;
- 2) veikt azartspēļu un izložu organizētāju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 3) veikt preču un pakalpojumu loteriju organizētāju uzraudzību un kontroli;
- 4) izstrādāt ar azartspēļu un izložu organizēšanu saistītu normatīvo aktu projektus;
- 5) nodrošināt azartspēļu un izložu tirgus sistemātisku uzskaiti un statistisku analīzi;
- 6) reģistrēt azartspēļu automātus un iekārtas un sniegt valsts un pašvaldību institūcijām azartspēļu un izložu nodokļa administrēšanai nepieciešamās ziņas;
- 7) nodrošināt vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas darbību, izmantojot tiešsaistes datu apmaiņu ar azartspēļu organizētājiem;
- 8) veikt azartspēļu pakalpojumu sniedzēju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 9) uzturēt no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikšanos personu reģistru, veikt minētajā reģistrā iekļauto personu lieguma izpildes kontroles un uzraudzības pasākumus.
- 10) mazināt personu atkarības riskus no azartspēlēm un izlozēm, nodrošinot psiholoģisko atbalstu neaizsargātākām iedzīvotāju grupām.

Tā kā inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk - NILLTPFNL) subjekti, tad nozīmīgs pasākumu apjoms – risku analīze, vadlīniju izstrāde, iekšējo kontroles

sistēmu izstrādes uzraudzība, uzraugāmo subjektu darbinieku apmācība, kontroles un uzraudzības pasākumi – tiek veikts, lai nepieļautu noziedzīgus nodarījumus azartspēļu un izložu jomā un īstenotu pasākumu plānā noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022.gadam ietvertos pasākumus noteiktajā apmērā un termiņos.

1.3. Iestādes darbības virzieni un mērķi, īstenojot valsts budžeta programma

Inspekcijas darbības mērķi nosaka Finanšu ministrijas darbības Stratēģijā 2020.-2024.gadam iekļautais **politikas mērķis** – *Caurškatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību*. No šī izriet arī inspekcijas **stratēģiskie mērķi**:

- mērķtiecīga nozares uzraudzības politika;
- mazināti personu atkarības riski no azartspēlēm un izlozēm;
- uz risku analīzi balstīti kontroles pasākumi un nelicencētās interaktīvās vides ierobežošana;
- samazināts administratīvais slogs gan uzņēmējiem, gan inspekcijas amatpersonām, e-vides attīstība.

Inspekcija tiek finansēta valsts pamatbudžeta Finanšu ministrijas budžeta programmas "Uzraudzība un kontrole" apakšprogrammas 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros. Programmas (apakšprogrammas) mērķis: Nodrošināt valsts uzraudzību un kontroli, īstenojot valsts politiku izložu, azartspēļu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas jomā, veicināt jomu regulējošo normatīvo aktu prasību atbilstību ES valstu efektīvai praksei, kā arī uzraudzīt un kontrolēt šo normatīvo aktu prasību ievērošanu.

Normatīvajos aktos noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2021. gadā saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 2021. gadam" piešķirtie resursi izdevumu segšanai sastādīja 780 076 euro.

1.4. Prioritātes un galvenie uzdevumi 2021. gadā

1. Īstenoti pastiprināti kontroles pasākumi atbildīgas spēles principu ievērošanā interaktīvo azartspēļu un izložu organizētājiem Covid-19 pandēmijas laikā.
2. No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra funkcionāl- itātes paplašināšana, nodrošinot liegumu piekļūt azartspēļu organizēšanas vietām uzturlīdzekļu nemaksātājiem.
3. Izstrādāts koncepts Baltijas valstu apvienotā pašatteikušos reģistra izveidei, balstoties uz iesaistīto valstu ekspertu vērtējumu.
4. Izstrādāts konceptuālais risinājums (tehniskais risinājums, izmaksas un laika grafiks) automatizētai azartspēļu ieņēmumu kontroles un uzskaites sistēmai.
5. Veikts nepārtraukts interaktīvās vides (interneta, TV, u.c. komunikāciju) monitorings, pieņemot lēmumus par nelicenzētu azartspēļu organizētāju vietnes bloķēšanu un finanšu darījumu apturēšanu, veikta ESK pārbaude par inspekcijas lēmumu izpildi, no VID iegūto datu analīze un lēmumu pieņemšana.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Atbilstoši Finanšu ministrijas darbības stratēģijai 2020.-2024.gadam, Inspekcijas kompetencē ir īstenot politikas mērķi – Caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. Minētā darbības joma nodrošina Valdības rīcības plāna 15.1.;16.2.;16.4.;16.5.punktu izpildi. 2021.gadā turpinās pastiprināta uzmanība uz spēlētāju aizsardzības un atbalsta pasākumu stiprināšanu, kā arī nelicencētā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma ierobežošanu.

Inspekcija budžetu izstrādā un nodrošina budžeta izpildes analīzi saskaņā ar spēkā esošo valsts budžeta izstrādes, pieprasījuma, atskaitīšanās un izlietojuma normatīvo aktu regulējumu.

Azartspēļu un izložu likumā un 2004. gada 25. marta Ministru kabineta noteikumos Nr. 176 "Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums" noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2021. gadā saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 2021. gadam" piešķirtie resursi izdevumu segšanai sastādīja 780 076 euro, t.sk. budžeta dotācija 776 054 euro un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu (turpmāk - maksas pakalpojums) 4022 euro.

Pārskata periodā Inspekcijas apropriācijā veiktas sekojošas izmaiņas:

- saskaņā ar 24.03.2021. Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 169 veikta apropriācijas palielināšana no 2019. gada maksas pakalpojumu ieņēmumu līdzekļiem 5516 euro apmērā, lai nodrošinātu Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā paredzētos darbinieku materiālās stimulēšanas instrumentus;
- saskaņā ar 30.04.2021. Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 256 apropriācijas pārdales rezultātā veikts transferta ieskaitījums 30 492 euro apmērā, lai nodrošinātu uzturlīdzekļu garantiju fonda parādnieku reģistra pieslēgšanu pašatteikušos personu reģistra pārbaudes funkcionalitātei;
- saskaņā ar 01.12.2021. Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 781 veikta iekšējā pārdale, samazinot izdevumus precēm un pakalpojumiem 16 765 euro apmērā un palielinot izdevumus pamatkapitāla veidošanai 16 765 euro apmērā, lai nodrošinātu uzlabojumu veikšanu Vienotās izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmā un Automatizētās Lietvedības sistēmā;
- saskaņā ar 06.12.2021. Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 795 samazināts saņemtais transferts un izdevumi pamatkapitāla veidošanai 3 047 euro apmērā;
- saskaņā ar 13.12.2021. Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 849 veikta līdzekļu pārdale 21 000 euro apmērā uz programmu 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

Inspekcijai piešķirtā valsts finansējuma izlietojumu pa izdevumu posteņiem 2021.gadā un salīdzinot ar 2020.gadu skatīt 1.tabulā.

**Inspekcijai piešķirtais valsts budžeta finansējums
un tā izlietojums 2020.–2021. gadā**

(euro)

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2020. gadā (faktiskā izpilde)	2021. gadā	
			Pārskata perioda plāns atbilstoši pēdējam finansēšanas plānam	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	757 514	786 521	783 766
1.1.	Dotācijas	755 682	755 054	755 054
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 832	4 022	1 267
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	734 762	792 037	774 714
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	703 965	749 337	732 303
2.1.1.	kārtējie izdevumi	703 965	749 337	732 303
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sabiedrība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	30 797	42 700	42 411
2.3.	maksas pakalpojumi un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikums	0	5516	5516

Savas darbības nodrošināšanai un noteikto funkciju veikšanai Inspekcija nesaņem ārvalstu finanšu palīdzību, ziedojumus vai dāvinājumus. Inspekcija nav saņēmusi valsts aizdevumus, nav veikusi un pasūtījusi pētījumus, tai nav finanšu saistības.

2021. gada faktiskie izdevumi kopsummā sastāda 774 714 euro, t.sk. kārtējie izdevumi 732 303 euro un izdevumi kapitālieguldījumiem 42 411 euro. Budžeta izdevumu izpilde kopumā veido 97,81% no piešķirtā finansējuma.

Salīdzinājumā ar 2020. gadu **atlīdzības izdevumi** pieauguši par 20 615 euro jeb 3,6%, kas galvenokārt ir skaidrojams ar 2020. gadā ilgstoši esošajām vakancēm. Uz 01.01.2021. Inspekcijā bija aizpildītas visas amata vietas. Pārskata periodā Inspekcijā tika veiktas struktūras izmaiņas, ko atspoguļo atlīdzības izdevumu detalizācija, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tika izmaksāts atlaišanas pabalsts.

Raksturojot pārskata perioda izdevumus **preču un pakalpojumu apmaksai**, kopsummā tie bijuši par 7723 euro jeb 6% lielāki nekā 2020. gadā.

Izdevumu samazinājums īstenots šādu faktoru dēļ:

- Covid 19 pandēmijas ietekmē un sakarā ar ārvalstu komandējumi neesamību izdevumi komandējumiem bija par 5914 euro jeb 76 % mazāki;
- Komunālo izdevumu struktūra norāda uz attālinātā darba specifiku, samazinoties izdevumiem par elektroenerģiju un ūdens apgādi. Izdevumi par siltumenerģiju pieauguši par 1177 euro jeb 23%;
- Covid 19 pandēmijas, attālinātā darba, kā arī digitalizācijas pakāpenisku ieviešanu darba organizēšanas procesā samazinājušies izdevumi transportlīdzekļa uzturēšanai, degvielai un kancelejas precēm (papīram, toneriem u.tml.) un inventāra iegādei;
- Izvērtējot lietderības un izdevumu ekonomijas aspektu, Inspekcija no 2021. gada jūlija vairs neiznomā dienesta transportlīdzekli, tādējādi izdevumi par transportlīdzekļu nomu ir samazinājušies 2444 euro jeb 41%.

Būtiskākais izdevumu pieaugums par 23 291 euro jeb 88% salīdzinājumā ar 2020. gadu vērojams informācijas tehnoloģiju pakalpojumu izdevumos. Apzinoties informācijas komunikāciju tehnoloģiju nozīmīgumu uzraudzības funkcijas nodrošināšanā, kā arī attālinātā darba informācijas sistēmu drošības aspektu, Inspekcija veikusi vairākus svarīgus pasākumus:

- informācijas tehnoloģiju infrastruktūras uzturēšanu nodrošina ārpakalpojuma sniedzējs; serveri ir izvietoti Datu centrā;
- ir veikts informācijas sistēmu drošības audits un tiek veikta drošības kvalitātes uzraudzība;
- Inspekcijas mājaslapa ir izstrādāta normatīvo aktu prasībām un iekļauta vienotajā valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotajā platformā.

Izdevumi **pamatkapitāla veidošanai**, salīdzinot ar 2020. gadu, ir palielinājušies par 11 614 euro jeb 38% un sastāda 42 411 euro. Kapitālo izdevumu ietvaros:

- nodrošināta Uzturlīdzekļu garantiju fonda parādnieku reģistra pieslēgšana pašatteiktu personu reģistra pārbaudes funkcionalitātei;
- veikti uzlabojumi Vienotajā izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmā un Automatizētajā lietvedības sistēmā

- uzraudzības funkcijas ietvaros nodrošināts tehniskais risinājums, lai no Valsts ieņēmumu dienesta datu bāzēm iegūtu informāciju par azartspēļu organizēšanas komersantu nodokļu parādiem, tādējādi samazinot administratīvo slogu un efektīvizējot informācijas apmaiņas procesu;
- veikta 3 portatīvo datoru iegāde

Neizlietotie budžeta asignējumi sastāda 14 568 euro, t.sk. 5657 euro atlīdzībā un 8622 euro preču un pakalpojumu apmaksai.

Izdevumu ekonomija atlīdzības budžetā skaidrojama ar neizlietoto finansējumu algu izmaksai 3 darbiniekiem, kuri atstādināti no amata pienākumu veikšanas un atrodas dīkstāvē sakarā ar vakcinācijas sertifikāta neesamību.

Izdevumu ekonomija preču un pakalpojumu apmaksas budžetā sastāda 8622 euro, t.sk.

- komandējumu apmaksai 1091 euro;
- pakalpojumu apmaksai 6368 euro, t.sk. komunālo, apmācību un informācijas tehnoloģiju pakalpojumiem;
- krājumu, materiālu, energoresursu, biroja preču, inventāra iegādei 863 euro.

Faktiskie ieņēmumi par **maksas pakalpojuma sniegšanu** – azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu – sastāda 1266,93 euro, kas ir 31,5 % no plānotā apjoma. Neizpilde skaidrojama ar zemo aktivitāti jaunu azartspēļu iekārtu reģistrēšanu, kas saistīta ar valstī noteikto ārkārtas situāciju un azartspēļu organizēšanas vietu darbības ierobežošanu.

Lai mazinātu Covid19 pandēmijas izplatību, Inspekcija veikusi individuālo aizsarglīdzekļu iegādi, dezinfekcijas līdzekļu un inventāra iegādi attālinātā darba nodrošināšanai 881 euro apmērā.

2.2. Plānotie darbības rezultāti, rezultātu izpildes analīze

Finanšu ministrijas budžeta programmas (apakšprogrammas) 39.02.00 *Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība* ietvaros 2021.gadam finansētas šādas prioritātes un darbības aktivitātes. 2.tabulā apkopots darbības rezultātu un to rezultātīvo rādītāju izpilde. 2.tabulā ar "PP" apzīmēti jauno politikas iniciatīvu – prioritāro pasākumu ietvaros plānotie uzdevumi, kuru izpilde sīkāk analizēta 2.3.nodaļā 3.tabulā.

Darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2021. gadā

Nr. p. k.	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērv.	Plānotā vērtība	Izpilde	Izpildes novirze (%) vai +/-	Piezīmes par izpildi
1.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Kontroles un uzraudzības pasākumi izlozēs, azartspēlēs – (atbilstība normatīvajiem aktiem no kopējā pārbaudīto skaita)	%	96	99	+3	Plānotie bāzes rādītāji 1283 netika sasniegti Covid-19 ierobežojumu dēļ, jo visas "zemes" azartspēles tika slēgtas. Savukārt, veiktajās 718 pārbaudēs tika konstatēts 1 pārkāpums no kopējā pārbaudīto skaita.
2.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Elektronisko sakaru komersantu uzraudzība un pārbaudes par inspekcijas lēmumu par nelicencēto vietņu bloķēšanu izpildi no kopējā apkalpoto mājāsaimniecību apjoma	%	85	95	+10	Plānotas 40 pārbaudes, faktiski tika veiktas 47 pārbaudes, tai skaitā atkārtotas, pārbaudes veicot pie lielākajiem ESK, kuru kopējais klientu skaits sasniedz 95% no Latvijā kopējā apkalpoto mājāsaimniecību apjoma. Veiktajās pārbaudēs pārkāpumi netika konstatēti.
3.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas pārbaudes, t.sk., attālinātās, finanšu plūsmas, platformas atbilstības un tehniskās - atbilstība normatīvajiem aktiem no kopējā pārbaudīto skaita	%	96	98	+2	Kopumā plānotas 240 pārbaudes, faktiski veiktas 242 pārbaudes. Konstatēti 4 pārkāpumi.
4.	Īstenoti uzraudzības un kontroles pasākumi NILLTFN jomā	Apmācītas uzraugāmo subjektu atbildīgās amatpersonas par NILLTPFN jomu	skaits	120	196	163,3	Plānots apmācīt 120 atbildīgās personas. Faktiski apmācīto skaits sasniedza 196 personas. 2021. gadā tika organizētas 9 apmācības Inspekcijas uzraudzībā esošam likuma subjektiem.
5.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Latvijā nelicencēto interaktīvo azartspēļu organizētāju tirgus daļa no kopējā azartspēļu tirgus	skaits	30	32,4	+2,4	Pēc Lielbritānijas aģentūras <i>H2Gambling Capital</i> datiem, nelegālā tirgus īpatsvars Latvijā samazinājies līdz 32,4%, kas ir par 4,8 procentpunktiem mazāk nekā 2020.gadā. Tomēr vēl nav sasniegts plānotais 30% līmenis.

6.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izsniegtās (pārreģistrētās) licences	skaits	446	421	94,4	Neizpilde skaidrojama ar azartspēļu organizētāju anulētajām spēļu zāļu licencēm, kā galveno pamatojumu norādot saimnieciskās darbības nerentabilitāti. Kopumā anulētas 33 spēļu vietu licences.
7.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Izsniegtās preču un pakalpojumu loteriju atļaujas	skaits	600	521	86,8	Neizpilde skaidrojama ar COVID-19 pandēmijas ietekmi un noteiktajiem tirdzniecības ierobežojumiem. 14 preču un pakalpojumu loterijas tika anulētas vai atceltas.
8.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Ieņēmumi no preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas nodevas valsts pamatbudžetā	euro	380 000	372 546	98,0	Neizpilde skaidrojama ar COVID-19 pandēmijas ietekmi un noteiktajiem tirdzniecības ierobežojumiem. 14 preču un pakalpojumu loterijas tika anulētas vai atceltas.
9.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Ieņēmumi no izložu un azartspēļu nodevas valsts pamatbudžetā	euro	3 651 520	4 137 623	113,3	Nodevas ieņēmumu pārpildi ietekmēja 2 jaunu interaktīvo azartspēļu organizēšanas licenču izsniegšana un 3 jaunu azartspēļu pakalpojumu licenču izsniegšana.
10.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai labvēlīgu tiesas nolēmumu īpatsvars	%	100	NV	X	2021.gadā nav noslēdzies neviens tiesvedības process, bet ir iesniegtas vairākas prasības saistībā ar Inspekcijas lēmumu par interaktīvo azartspēļu organizēšanas apturēšanu, kas tika izdots, pamatojoties uz likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid – 19 izplatību" 9. pantu.
11.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas klientu vērtējuma līmenis (novērtējums skalā 1-10)	punkti	8	NV	X	Klientu novērtējuma aptauja par inspekcijas darbu veikta reizi divos gados. Nākamā aptauja plānota 2022.gadā.
12. PP	Nodrošināta ESK uzraudzība	Lēmumi par nelicencētu interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietas piekļuves organizēšanu	skaits	170	737	433,5	Prioritāte 2021.gadā. Kopumā pieņemti 737 lēmumi par 735 domēnu bloķēšanu un finanšu darījumu pārtraukšanu, kas attiecas uz 70 ārvalstu juridiskām personām.

13. PP	Nodrošināta ESK uzraudzība	Pārbaudes par inspekcijas lēmumu izpildi un ievērošanu	skaits	40	47	117,5	Veiktas 47 pārbaudes īpašu uzmanību pievēršot lielākajiem komersantiem, kas nodrošina lielāku mājāsaimniecību skaitu.
14. PP	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības pastiprināšana	Attālinātās, finanšu, azartspēļu organizēšanas platformas un tehniskās pārbaudes	skaits	240	242	100,8	Veiktas 242 dažādu veidu pārbaudes, tajā sk., finanšu plūsmas, organizēšanas platformas, tehniskās atbilstības, spēlētāju aizsardzības ievērošanas. Konstatēti 3 pārkāpumi.
15. PP	Inspekcijas kapacitātes stiprināšana ESK un interaktīvo azartspēļu uzraudzības jomā	Izveidotas amata vietas (2020.gadā)	skaits	3	3	0	Izpildīts
16. PP	Inspekcijas kapacitātes stiprināšana ESK un interaktīvo azartspēļu uzraudzības jomā	Izdevumi (2020.gadā)	euro	80 000	59 102	73,9	Darbiniekiem, kuru amata vietas attiecinātas uz prioritāro pasākumu, faktiski noteiktās amata algas atbilstoši amata kategorijai ir zemākas nekā plānotās maksimāli iespējamās amata algas, tādējādi bija izveidojusies ekonomija atlīdzības izdevumos 14 tūkst. euro apmērā. COVID-19 pandēmijas ietekmē netika apgūts finansējums sabiedrisko aktivitāšu īstenošanai, komandējumiem un apmācībām 5 tūkst. euro. Kopsummā 19 tūkst. euro tika pārdalīti līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem.

Prioritāro pasākumu mērķa sasniegšanai tika pārskatītas darba metodes, kuru rezultātā visi kontroles un uzraudzības pasākumi tika īstenoti uz risku izvērtējumā balstītu pieeju. Papildus tam, elektronisko komersantu uzraudzībā un nelicencētu interaktīvo vietņu ierobežošanā tika izmantota ārējā informācija, ar kuru starpinstitucionāli apmainoties, efektīvāk un mērķtiecīgāk tika īstenoti prioritārie kontroles pasākumi. Vienlaikus tika pilnveidots interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības process, sadalot kontroles pasākumus mērķētās pārbaudēs, atbilstoši jaunatklātiem riskiem un veicot prevencijas pasākumu īstenošanu, lai veidotu vienveidīgu pieeju un prasības visiem organizētājiem.

Tādējādi uzskatu, ka prioritārā pasākuma mērķis ir sasniegts, paaugstinot Inspekcijas amatpersonu profesionālo kvalifikāciju un atbildību (inspektoru atbildība un iesaistīšanās administratīvo pārkāpumu procesos) un koriģējot pārbaudžu metodes, apjomu un saturu, kas nodrošinājis to, ka azartspēļu organizētāji konsekventi ievēro normatīvajos aktos noteiktās prasības.

2.3. Pārskata gadā īstenotās jaunās politikas iniciatīvas

Prioritārā pasākuma ietvaros "Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu", 2020.gadā un turpmāk Inspekcijai piešķirts papildus finansējums, lai īstenotu šādas prioritātes:

- nelegālo interaktīvo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana,
- efektīvāka interaktīvo azartspēļu darbības uzraudzība un analīze;
- pilnveidota NILLFPNL prasību ieviešana un uzraudzība.

Inspekcija norāda, ka laikā, kad Covid-19 pandēmijas ietekmē noteikti ierobežojumi zemes azartspēļu organizēšanai, īpaša uzmanība tiek pievērsta interaktīvo azartspēļu uzraudzības pilnveidošanai, nelegālā piedāvājuma ierobežošana un to izpildes kontrolei. Joprojām īpašā uzmanības lokā ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nepieļaušana un attiecīgā likuma normu ievērošanas izpilde kontrole. Kā redzams 2.tabulā, kopumā interaktīvās vides un elektronisko sakaru komersantu kontroles un uzraudzības pasākumi 2021.gadā sasnieguši nozīmīgu apjomu, tajā skaitā, rādītāji, kas tieši attiecināmi uz prioritārā pasākuma ietvaru.

Prioritāro pasākumu īstenošanai apstiprinātos plānotos rādītājus un to izpildes analīzi, izvērtējot gan iestādes veiktā pasākuma kopējo rezultātu, gan izdalot tieši prioritārā pasākuma ietvaru, var apskatīt 3.tabulā.

3. tabula

Prioritāro pasākumu īstenošanai apstiprinātie rezultatīvie rādītāji 2021. gadā

	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Plānots	Faktiski	Izpilde (%)
1.	Nelegālo interaktīvo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana	Lēmumi par nelicencētu interaktīvu azartspēļu organizēšanas vietas piekļuves ierobežošanu (skaits)*	60	66	110,0
		Kopā iestādē (skaits)	179	737	2,8 reizes
2.	Nelegālo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana - elektronisko sakaru komersantu uzraudzība	Pārbaudes par Inspekcijas lēmumu izpildi un ievērošanu (skaits)*	40	47	117,5
		Kopā iestādē (skaits)	40	47	117,5
3.	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības pastiprināšana un pilnveidošana	Attālinātās, finanšu, azartspēļu organizēšanas platformas un tehniskās pārbaudes (skaits)*	74	76	103,7
		Kopā iestādē (skaits)	240	242	100,8

4.	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu pilnveidošana	Veiktas NILLTPFN likuma subjektu apmācības un pārbaudes (skaits)*	40	40	100
		Kopā iestādē (skaits)	40	40	100

* Rādītājs prioritārā pasākuma ietvaros.

1. rādītājs Nelegālo interaktīvo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana

Nelegālo interaktīvo azartspēļu un interaktīvo izložu piedāvājuma ierobežošana tiek īstenoja, veicot pastāvīgu interaktīvās vides monitoringu, pieņemot lēmumus par nelicencēto azartspēļu vietņu bloķēšanu un nosūtot bloķēšanas pieprasījumus elektronisko sakaru komersantiem.

2021.gadā prioritāro pasākumu ietvaros tika plānots sagatavot 170 lēmumus par vietņu bloķēšanu. Faktiski, ņemot vērā interaktīvā tirgus apjoma pieaugumu un ilgstošu zemes azartspēļu darbības aizliegumu Covid-19 pandēmijas noteiktā ārkārtas stāvokļa dēļ, būtiski auga pieprasījums un arī nelicencēto vietņu piedāvājums Latvijas spēlētājiem. Kopā 2021.gadā pieņemti 737 lēmumi par 735 nelicencēto domēnu bloķēšanu, kas attiecas uz 70 juridiskām personām. 2021.gadā pieņemts par 188 lēmumiem vairāk nekā 2020.gadā. Pēc Lielbritānijā reģistrētās aģentūras *H2Gambling Capital* datiem, nelegālā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma īpatsvars Latvijā 2021.gadā samazinājies līdz 32,4%, kas ir par 4,8 procentpunktiem mazāk nekā 2020.gadā. Tomēr plānotais rādītājs 30% sliekšnis vēl nav sasniegts.

Lai izvairītos no bloķēšanas, nelegālie operatori izmanto dažādus tehniskos risinājumus, lai piesaistītu klientus un apietu īstenotos bloķēšanas pasākumus - tās ir dažādas spēlētāju izmantotās aplikācijas, azartspēļu operatoru sniegtā informācija saviem klientiem, kā pieslēgties operatora VPN tīkliem un azartspēļu organizētāju pastāvīgā rīcība mainot IP adreses, izmantojot "peldošās" adreses un citus IT risinājumus.

Inspekcijas pieprasījumi tiek nosūtīti arī kredītiestādēm un maksājumu iestādēm, lai tās atteiktu naudas pārvedumus uz komersantu kontiem, kuri piedāvā nelicencētas azartspēles, līdz ar to, lai fiziskās personas darījums par azartspēļu pakalpojumu nebūtu iespējams. Inspekcija nodrošina visas kredītiestādes un maksājumu iestādes ar legālo azartspēļu operatoru izmantotajiem norēķinu kontiem ar spēlētājiem, līdz ar to pārskaitījumi uz visiem sarakstā neiekļautajiem kontiem ir aizliegti. 2021.gada martā VID apkopoja visus datus, kas saņemti no kredītiestādēm un maksājumu iestādēm par atteiktajiem maksājumiem uz nelicencētajām vietnēm un konstatēts, ka kopā atteikti 64322 darījumi, kas adresēti 6181 juridiskām personām.

Līdz ar to, lēmumu pieņemšanas procesā par prioritāti tika ņemta kredītiestāžu sniegtā informācija par atteiktajiem darījumiem uz nelicencētajām vietnēm, kas tika apkopota un izmantota šo vietņu ierobežošanai un maksājumu pārtraukšanai ar 70 nelicencētiem operatoriem. Šo darbību rezultātā 2021. gadā ir izsniegtas 2 jaunas interaktīvo azartspēļu organizēšanas licences, līdz ar to piedāvājot iespējas spēlētājiem integrēties licencētajā vidē. Papildus tam, ierobežojot nelicencētu interaktīvo, vidi būtiski pieauga licencēto operatoru apgrozījums vairāk kā par 90% attiecībā pret iepriekšējo gadu, palielinot arī azartspēļu nodokļa ieņēmumus valsts budžetā par 5 milj. euro.

2. rādītājs Nelegālo interaktīvo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana - elektronisko sakaru komersantu uzraudzība

Vienlaikus ar nelegālo vietņu bloķēšanas lēmumu pieņemšanu tiek veiktas elektronisko sakaru komersantu (ESK) pārbaudes, lai pārliecinātos, vai visi Inspekcijas lēmumā iekļautie domēni ir bloķēti normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Prioritāro pasākumu ietvaros tika pastiprināti pārbaudīti lielākie un aktīvākie ESK, kas pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas aprēķiniem, nodrošina pieslēgumu 95% no kopējā Latvijas mājstāvētību apjoma. 2021.gadā veiktas 47 ESK pārbaudes, lielākos komersantus pārbaudot vairākkārt. Pārbaudes laikā inspektori pārliecinās ne tikai par pēdējā pieprasījumā norādīto vietņu nepieejamību, bet pārbauda visu Inspekcijas mājaslapā publicēto bloķēto vietņu pieejamību. Tas nozīmē, ka 95% no kopējā mājstāvētību apjoma nelegālo azartspēļu vietnes spēlētājiem nav pieejamas. Veiktajās pārbaudēs pārkāpumi netika konstatēti. Minētā uzdevuma izpildi veicināja tehnoloģiskie risinājumi, kas nodrošināja attālināto pārbaudi veikšanu un mašīnlasāma informācijas apmaiņu ar ESK par Inspekcijas pieņemtiem lēmumiem.

3. rādītājs Interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības pastiprināšana un pilnveidošana

Ievērojot Covid-19 pandēmijas laika ierobežojumus un, lai nodrošinātu, ka azartspēļu klienti netiek iesaistīti azartspēlēs pārmērīgi, Inspekcija izvirzīja mērķi, veikt padziļinātas pārbaudes, kā interaktīvo azartspēļu operatori nodrošina normatīvajos aktos noteiktos atbildīgas spēles principus.

2021.gadā prioritāro pasākumu ietvaros tika veiktas 76 pārbaudes, kas vērstas uz spēlētāju tiesību aizsardzību, atbildīgās spēles principu ievērošanu, marketinga aktivitātēm, klientu identifikācijas un klientu maksājumu verificēšanu. Ievērojot Covid-19 pandēmijas laika ierobežojumus un spēlētāju paradumus aktīvāk piedalīties interaktīvajās spēlēs, kad noteikts ārkārtas stāvoklis, mājstāvē un daudzas personas ir dīkstāvē, kas var pastiprināt risku pastiprināti spēlēt azartspēles ierobežojumu dēļ, lai nodrošinātu, ka azartspēļu klienti netiek iesaistīti azartspēlēs pārmērīgi, Inspekcija turpināja izvirzīt mērķa īstenošanu, veicot padziļinātas pārbaudes, lai pārliecinātu, kā interaktīvo azartspēļu operatori nodrošina normatīvajos aktos noteiktos atbildīgas spēles principus.

Kopumā 2021.gadā veiktas **242 interaktīvo azartspēļu** organizētāju darbības **pārbaudes** (2020.gadā kopā veiktas 159 pārbaudes). Papildus **172 regulārajām** ikmēneša interaktīvo vietņu pārbaudēm, lai novērtētu normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu, 2021.gadā veiktas **53 specializētās** pārbaudes, kas vērstas uz spēlētāju tiesību aizsardzību, spēlētāju aizsardzības prasību ievērošanu, marketinga aktivitātēm, klientu identifikācijas un klientu maksājumu verificēšanu. Piemēram, spēlētāju aizsardzības nodrošināšanas ievērošanai veiktas 20 pārbaudes, no kurām 2 gadījumos konstatēti pārkāpumi, par ko tika uzsākts administratīvais process un piemēroti naudas sodi 6500 euro apmērā. Veiktajās 11 klientu identifikācijas un klientu maksājumu verificācijas pārbaudēs tika konstatēts 1 gadījums, kurā tika veikta trešās personas iemaksa uz spēles kontu. Administratīvā procesa ietvaros tika piemērots naudas sods 7000 euro apmērā. Veicot interaktīvo azartspēļu uzraudzību tika veiktas **13 tehniskās** pārbaudes, lai pārliecinātos par sistēmu un piedāvāto spēļu atbilstību likuma prasībām. Pārkāpumi netika konstatēti. Papildus darbības atbilstības pārbaudēm veiktas **4 pārbaudes**, kur analizēti visu interaktīvo azartspēļu operatoru **sistēmās pieejamie dati** un tie salīdzināti ar datiem, ko azartspēļu organizētāji iesniedz ceturkšņa pārskatos.

Šīs mērķētās specializētās pārbaudes operatīvi ļauj sekot operatoru rīcībai, komunikācijā ar klientiem un salīdzināt operatoru datu bāzēs iegūtos datus ar operatīvās darbības atskaitēs norādītajiem. Jāatzīmē, ka lielākā daļa pārbaudi tiek veikta attālināti, izmantojot tehnoloģiskos rīkus un pieslēgumus.

Prioritārā pasākuma ietvaros papildus piešķirtais finansējums un amata vietas ļauj efektīvizēt interaktīvo azartspēļu organizētāju kontroles pasākumus, ieviešot jaunas pārbaudes metodes un nosakot prioritātes un izvērtējot riskus, novērst esošus vai iespējamus pārkāpumus, tā nodrošinot spēlētāju interešu un tiesību aizsardzību.

4. rādītājs Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu pilnveidošana

2021. gadā Inspekcija turpināja darbu pie pasākumiem NILLTPFN jomā atbilstoši plānam, kā arī pildīja tai papildus izvirzītus uzdevumus. Visi pasākumi veikti prioritārā pasākuma ietvaros. Atbilstoši izstrādātājam NILLTPF novēršanas pārbaudžu plānam tika veiktas 40 NILLTPF novēršanas pārbaudes, no tām 31 pārbaude notika attālināti un 9 klātienē. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pārbaudžu skaits palielinājies par 23 vienībām, kas ir 2,3 reizes vairāk.

Atbilstoši uzraugāmo likuma subjektu identificētajiem NILLTPF risku līmeņiem tika veikts proporcionāls skaits uzraudzības pasākumu:

- 17 NILLTPF novēršanas pārbaudes tika veiktas pie likuma subjektiem ar augstu NILLTPF riska līmeni;
- 19 pie likuma subjektiem ar vidēju NILLTPF riska līmeni;
- 4 pie likuma subjektiem ar zemu NILLTPF riska līmeni.

Divās pārbaudēs tika konstatētas neatbilstības NILLTPFN likuma prasībām un pieņemti lēmumi par sankcijas piemērošanu, t.i., viens par soda naudas uzlikšanu 5000 EUR apmērā un otrs par brīdinājuma izteikšanu. 2021. gadā tika organizētas 9 apmācības Inspekcijas uzraudzībā esošiem NILLTPFN likuma subjektiem par aktuālajām tēmām, kas veicināja organizētāju vienveidīgu izpratni par būtiskākajiem jautājumiem un viņu iesaisti to apspriešanā. Kopumā no plānotajām 120 apmācītām personām, apmācīto skaits sasniedza 196 personas. Būtisks apmācāmo personu skaits ir skaidrojams ar to, ka īstenojot NILLTPFN likuma prasības, organizētāji ir palielinājuši personāla skaitu šo prasību nodrošināšanai, kā arī komersantu augstākās vadības amatpersonas iesaistījās apmācību procesā.

2021. gada sākumā tika papildināta Inspekcijas tīmekļa vietne ar informāciju par proliferācijas finansēšanas novēršanu. Tika izstrādāta un tīmekļvietnē publicēta Inspekcijas NILLTPFN pārbaudžu pieeja un pamatprincipi. 2021. gada 21. oktobrī tika papildinātas Inspekcijas vadlīnijas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riski un to pārvaldīšanas vadlīnijas azartspēļu un izložu organizēšanas jomā" un 2021. gada 05. novembrī apstiprinātas aktualizētas vadlīnijas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas azartspēļu un izložu organizētājiem".

2.4. Inspekcijas sniegtie publiskie pakalpojumi

Inspekcijas sniegtie bezmaksas **pakalpojumi** ir publicēti Inspekcijas tīmekļvietnē un ievadīti valsts pakalpojumu katalogā vietnē latvija.lv atbilstoši Ministru Kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumos Nr. 399 „Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība” paredzētajai kārtībai.

Inspekcijas sniegtie pakalpojumi 2021. gadā

Pakalpojums	Pakalpojuma pieteikšanas skaits pa kanāliem							
	Kopā pieteikumi	Klātienē	Neklātienē				Pakalpojumu izpildes kavējumu skaits	Sūdzību skaits par pakalpojumu
			kopā	pasts	elektroniski	telefoniski		
Personas iekļaušana pašatteikušos personu reģistrā	9945	13	9932	X	9932	X	0	0
Personas izslēgšana no pašatteikušos personu reģistra	7444	53	7391	X	7391	X	0	0
Azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšana	6	0	6	0	6	X	0	0
Azartspēļu organizēšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	21	0	21	0	21	X	0	0
Azartspēļu orga- nizēšanas vietu licences izsniegšana vai pārreģistrācija	356	0	356	0	256	X	0	0
Azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	9	0	9	0	9	X	0	0
Preču un pakalpojumu loteriju atļauju izsniegšana	521	0	521	0	521	X	0	0
Izložu licences izsniegšana un pārreģistrācija valsts mēroga izlozēm	35	0	35	0	35	X	0	0
Psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu un izložu spēlētājiem	237	187	50	0	0	50	0	0

Kā redzams 4.tabulā, lielākā daļa Inspekcijas sniegto pakalpojumu tiek nodrošināti attālinātā (neklātienē) veidā. No kopējā 17389 iesniegumu skaita, kas attiecināmi uz iekļaušanos vai izslēgšanos no Pašatteikušos personu reģistra, tikai 0,37% jeb 66 iesniegumi saņemti klātienē Inspekcijā, tajā skaitā Azartspēļu un izložu likums paredz iespēju personai iesniegumu iesniegt personīgi, kas ir arī izmantots.

Otra grupa pakalpojumu – Psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu spēlētājiem – kurā arī personas labprātāk izmanto tiešo kontaktu (konsultāciju) ar psihologu. Klātienē konsultāciju izmantojuši 50 klienti jeb 21% no visiem interesentiem.

Visi pakalpojumi, kas saistīti ar dažādu lēmumu, atļauju, licenču piešķiršanu vai apstiprināšanu, nodrošināti attālināti – elektroniskā veidā.

2.5. Inspekcijas darbības citas aktualitātes 2021.gadā

(1) 2021.gada 1.ceturksnī galvenā uzmanība tika pievērsta tam, lai īstenotu **Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā veiktos grozījumus**, kas paredzēja, ka sākot ar 2021.gada 4.maiju Uzturlīdzekļu garantiju fondā (UGF) reģistrā iekļautās personas nedrīkst piedalīties azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs, lai šo personu rīcībā esošos naudas līdzekļus novirzītu bērnu atbalstam, nevis iztērētu izklaidei azartspēlēs. Tādējādi 4 mēnešu laikā bija jānodrošina tehniskais risinājums No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra funkcionalitātes paplašināšanai, nodrošinot esošā reģistra pārbaudes rīka iespējas pārlicināties par lieguma statusu piekļūt azartspēļu organizēšanas vietām uzturlīdzekļu nemaksātājiem. Pilnveidotais tehniskais risinājums noteiktā termiņā tika pabeigts un UGF reģistrā iekļautās personas nevar piekļūt azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm.

Kopumā 2020.gada 1.janvārī darbu uzsākušais No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistrs (turpmāk – Reģistrs) ir spēlētāju ļoti pieprasīts, tā darbības nodrošināšanai un saziņai ar spēlētājiem un reģistra lietotājiem no azartspēļu un izložu lietotāju puses nepieciešama pastāvīga sistēmas administratora iesaiste un uzraudzība. Kopumā uz 2021.gada 31.decembri reģistrā bija pieteikušās 24 623 personas, no tiem daļai jau ir beidzies atturēšanās termiņš, līdz ar to gada beigās aktuāls aizliegums dalībai azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs bija 17178 personām. Uz 2021.gada beigām UGF reģistrā iekļautas vairāk nekā 44 800 personas un no azartspēļu operatoru reģistrā veiktajām spēlētāju pieslēgumu pārbaudēm 22,4% attiecas uz personām, kuras iekļautas UGF reģistrā un tām ir aizliegts piedalīties azartspēlēs.

(2) 2021.gadā nozīmīgu ietekmi uz inspekcijas darbu veidoja **Covid-19 pandēmijas turpinājums** un ar to saistītie noteiktie ierobežojumi. Ārkārtas situācijas dēļ azartspēļu zāles, kazino, bingo zāles un totalizatora likmju pieņemšanas vietas bija slēgtas no 2021.gada 1.janvāra līdz 14.jūnijam un 2021.gada 21.oktobra līdz 31.decembrim (237 dienas). 2021.gadā zemes azartspēļu vietas atvērtas apmeklētājiem ~ 4 mēnešus un arī tad ar ierobežojumiem, ievērojot epidemioloģiskās prasības. Tas, protams, ietekmē gan pašas nozares darbu, gan plānoto ieņēmumu valsts budžetā nodokļu un nodevu veidā iekasēšanu, gan inspekcijas darba organizāciju un prioritāšu noteikšanu.

Aktīvi attīstījās licencēto interaktīvo azartspēļu operatoru spēļu un pakalpojumu piedāvājums, kā arī tika izsniegtas jaunas interaktīvo azartspēļu organizēšanas licences. 2021.gadā papildus jau esošajiem operatoriem, tika izsniegtas 3 jaunas interaktīvo azartspēļu organizēšanas licences (SIA "Olybet Latvia", SIA "Admirāļu klubs"). SIA "Tonybet" interaktīvo azartspēļu organizēšanas licence tika izsniegta 2022. gada janvārī, bet izskatīšanas process noritēja 2021. gadā. Aktivitāte palielinājusies arī no azartspēļu pakalpojumu sniedzēju puses - izsniegtas 2 jaunas azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences (SIA "WSoft" un SIA "RealTime"), kopumā pārreģistrētas vai izsniegtas no jauna 7 azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences.

(3) Ievērojot faktu, ka lielākā daļa azartspēļu piedāvājuma koncentrējas interaktīvajā vidē, Inspekcijas kontroles un uzraudzības funkcijas tika vērstas galvenokārt uz interaktīvo azartspēļu darbības uzraudzību un spēlētāju tiesību aizsardzības nodrošināšanas kontroli. Lai veiktu kontroles un uzraudzības pasākumus un izskatītu spēlētāju sūdzības, pastāvīgi kāds no Kontroles departamenta inspektoriem sadarbībā ar Finanšu nodaļas speciālistiem seko interaktīvo azartspēļu operatoru darbībai un to finanšu plūsmai. Ievērojot attālinātā darba veikšanas nosacījumus, Inspekcijas amatpersonas iniciējušas un ieviesušas jaunus – attālināto kontroles pasākumu metodes, lai tiešsaistē nodrošinātu interaktīvo azartspēļu organizēšanas kontroles pasākumus dažādās jomās (spēlētāju aizsardzība, spēļu noteikumu sertifikātu pārbaude, NILLTFPN likuma normu ievērošana). Vienlaikus tika veikti pasākumi, lai ierobežotu nelegālo interaktīvo azartspēļu piedāvājumu – gan pieņemot lēmumus par nelegālo vietņu bloķēšanu, un tos nosūtot elektronisko sakaru komersantiem un maksājumu un kredītiestādēm, lai nepieļautu naudas pārvedumus uz nelicencēto operatoru norēķinu kontiem. Kopumā 2021.gadā pieņemti 737 lēmumi par nelegālo vietņu bloķēšanu un tie attiecas uz 735 domēniem. Tas ir par 34,2% vairāk lēmumu nekā 2020.gadā. Papildus tam veikti gan klātienēs, gan attālinātie kontroles pasākumi, lai pārliecinātos, ka elektronisko sakaru komersanti pilnībā izpilda nelegālo vietņu bloķēšanas prasības.

(4) Kā jau minēts, Covid-19 noteiktie ierobežojumi noteica arī **izmaiņas Inspekcijas darba organizācijā**, kad pārsvarā darbs notika attālināti, pilnībā izmantojot tehnoloģijas un apgūstot IT risinājumus aktīvai saziņai, diskusijām, sanāksmēm.

2020.gada beigās tika saņemti Inspekcijas pasūtītā audita rezultāti par iestādes informāciju tehnoloģiju sistēmas darbību un ilgtspēju. Pēc audita rezultātiem tika pārtraukta sadarbība ar esošo IT sistēmu uzturētāju, izsludināts iepirkums un noslēgts līgums ar SIA Bite Latvija. Tas nodrošina visiem Inspekcijas lietotājiem 24/7 atbalstu, infrastruktūras funkcionēšanas nepārtrauktību. Tika īstenota novecojušā MS Exchange servera (e-pasts) pārcelšana uz mākoņrisinājumu un pāreja uz MS Office 365 licencēm, kas iekļāva un pilnībā nodrošināja gan pastāvīgu darbību, gan drošību, gan kvalitatīvu attālināto darbu. Pārņemot sistēmas tika secināts, ka arī infrastruktūra (serveru telpas, elektrība, fiziskā drošība) ir ievainojama (publiskā elektrotīkla pārrāvumi, ēkas elektroinstalāciju jaudu nepietiekamība, temperatūras režīma neievērošana/pārkaršana u.c.) un tika nolemts slēgt līgumu ar SIA Bite Latvija par Datu centra izmantošanu un IT resursu pārvietošanu. Tādējādi uz Datu centra serveriem ir izvietotas visas Inspekcijai vitāli svarīgās informāciju sistēmas, ko ikdienā lieto arī visi azartspēļu operatori.

Pēc serveru pārcelšanas ir būtiski uzlabojusies iestādes IT infrastruktūras funkcionalitāte, nepārtrauktība (nav tikuši novēroti sistēmu darbības pārrāvumi), izmantoti jaunākie risinājumi, mākoņserveru izmantošana MS Office 365 gadījumā. Profesionāls atbalsta dienests, nepārtrauktība, nodrošina Inspekcijas attālināto darbu pilnībā. Papildus norādītajam, ir veikts arī inspekcijas informācijas sistēmu drošības audits un tiek veikta drošības kvalitātes uzraudzība.

2021.gada 10.septembrī Inspekcijas mājaslapa ir izstrādāta atbilstoši normatīvo aktu prasībām un iekļauta vienotajā valsts pārvaldes tīmekļvietņu platformā. Līdz gada beigām kopējais jaunās tīmekļvietnes dažādu sadaļu apmeklējumu skaits bija 79519.

(5) Vienlaikus ar izmaiņām darba organizācijā, notika **izmaiņas** arī Inspekcijas **personāla sastāvā** un maijā darba attiecības pārtrauca priekšnieka vietnieks, jūnijā darba attiecības pārtrauca vecākā lietvede, augustā darba attiecības pārtrauca psiholoģe. Līdz ar to steidzami bija nepieciešams pārskatīt darba pienākumus un iesaistīt to izpildei citus inspekcijas nodarbinātos. Organizējot darbinieku atlases procedūru jūlijā darbu uzsāka jauna kolēģe - vecākā lietvede, bet novembrī Inspekcijas kolektīvam pievienojās psiholoģe. Valstī noteiktās epidemioloģiskās prasības attiecībā uz pienākumu vakcinēties un saņemt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu attiecās pildīt 3 nodarbinātie, kuri ir atstādināti no pienākumu pildīšanas, sākot ar 15.novembri. Šī darbinieku atstādināšana radīja atkārtotu nepieciešamību pārskatīt esošo pienākumu sadali.

Minēto notikumu rezultātā Finanšu ministrija decembrī uzsāka pilotprojektu "Atbalsta funkciju pārņemšana lietvedības jomā" un uzsāka Inspekcijas lietvedības funkciju pārņemšanu, nodrošinot saņemto un nosūtāmo dokumentu apriti vienotajā lietvedības sistēmā ALS.

2.6. Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas Darbības stratēģijas 2021.-2023.gadam ieviešanas novērtējums

Šis gada pārskats ietver Inspekcijas Darbības stratēģijas 2021.-2023.gadam plānošanas cikla pirmo gadu. Būtiska daļa Inspekcijas darba plānā 2021.gadam un šajā Gada pārskatā izvērtētie un aprakstītie uzdevumi un sasniegtie rezultāti atbilst Stratēģijā iekļautajām prioritātēm. Tādējādi uzskatu, ka Stratēģijā izvirzīto mērķu, uzdevumu un rezultātu izpilde tiek organizēta un veikta paredzētajos termiņos noteiktajā kārtībā. Protams, atsevišķus uzdevumu izpildes nosacījumus un termiņus var ietekmēt šī Gada pārskata 2.7.nodaļā aprakstītie iekšējie un ārējie faktori un riski.

2.7. Iestādes mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori

Inspekcijas darbību ietekmē dažādi **iekšējie un ārējie faktori**:

- 1)** Valsts tautsaimniecības un ekonomiskā attīstība;
- 2)** Azartspēļu un izložu nozares attīstības tempi, tehnoloģiju ietekme uz to attīstību, jaunu spēļu veidu rašanās;
- 3)** Izmaiņas normatīvajos aktos, kas reglamentē azartspēļu un izložu nozares darbību, atsevišķos gadījumos radot tiesvedību riskus;
- 4)** Inspekcijai piešķirtais budžeta dotāciju apjoms funkciju un uzdevumu nodrošināšanai un izpildei;
- 5)** Inspekcijas personāla resursu nodrošinājums un personāla attīstība, kompetence, prasmes, lojalitāte, motivācija;
- 6)** Inspekcijas un personāla tehniskais nodrošinājums, tā pietiekamība un kvalitāte;
- 7)** Inspekcijas darbības risku izvērtēšanas efektivitāte, lēmumu pieņemšanas kvalitāte un savlaicīgums;
- 8)** Inspekcijas darbības likumība un tiesiskums.

Inspekcijas darbību **veicinošie faktori**:

- 1)** Uzkrātā pieredze un zināšanas izložu un azartspēļu nozares, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas uzraudzībā;
- 2)** Inspekcijas darbinieki – kvalificēti, izglītoti, ar pieredzi, uz sadarbību vērsti, ar atbildības sajūtu, plaša profila speciālisti, kas spēj un var sasniegt valsts azartspēļu un izložu uzraudzības politikas izvirzītos mērķus un veicināt sabiedrības uzticību labi organizētam un kvalitatīvi uzraudzītam izložu un azartspēļu tirgum;
- 3)** Pozitīva darba vide un savstarpējā kultūra inspekcijā;

- 4) Laba sadarbība ar valsts pārvaldes un citām iesaistītajām institūcijām – VP, VID, PTAC, FKTK, FNA;
- 5) Teicamas sadarbības iespējas ar ārvalstu kolēģiem – azartspēļu uzraugiem, ekspertiem, testēšanas laboratoriju speciālistiem.

Inspekcijas darbību **ierobežojošie faktori**:

- 1) Politiskā nenoteiktība (vienota valsts redzējuma – vīzijas trūkums), kavēšanās pieņemt racionālus lēmumus azartspēļu un izložu jomas regulējumā, politisko uzstādījumu maiņas risks, kā rezultātā īsā termiņā jānovērtē plānoto politikas mērķu izmaiņu ietekme uz nozares attīstību un iespējamajiem riskiem, ko var radīt neizvērtēti politiski lēmumi;
- 2) Nozares uzraudzības pasākumu pilnveidošanai sagatavoto normatīvo aktu projektu apstiprināšanas kavēšanās;
- 3) Normatīvo aktu grozījumu projekta izstrādē un saskaņošanas procesā iesaistīto pušu atšķirīgais redzējums par plānotajām izmaiņām;
- 4) Attīstoties tehnoloģiju pielietojumam azartspēļu un izložu nozares darbībā, nepieciešams atbilstošs tehniskais nodrošinājums un attiecīgi kvalificēti darbinieki;
- 5) Nepietiekama finansējuma risks inspekcijas IT sistēmu pilnveidošanai;
- 6) Nepietiekama sabiedrības izpratne par azartspēļu organizēšanas principiem, inspekcijas lomu to uzraudzībā, un azartspēļu ietekmes riskiem uz sabiedrības locekļiem, it īpaši nepilngadīgajiem un jauniešiem.

Augstākminētie faktori veicinājuši **tiesvedības procesus** par nozares darbības jautājumiem.

(1) Pamatojoties uz 2020.gada pavasarī Saeimas izdarītiem grozījumiem Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" 8. un 9.pantā, kas uzlika pienākumu Inspekcijai veikt visu azartspēļu organizēšanas licenču apturēšanu, tika pieņemts Inspekcijas 2020.gada 6.aprīļa lēmums Nr.161 "Par azartspēļu organizēšanas licenču apturēšanu" (turpmāk – lēmums Nr.161).

(2) Atbilstoši Inspekcijas Lēmumā Nr.161 norādītajai iespējai lēmumu pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā, šo iespēju komersanti arī izmantoja. 5 operatori iesniedza sūdzību Satversmes tiesā. **Satversmes tiesas spriedums** 2020.gada 11.decembrī, lietā Nr. 2020-26-0106 noteica, ka "interaktīvo azartspēļu ierobežojums neatbilst samērīguma principam un līdz ar to Covid-19 likuma 9. pants, ciktāl tas nosaka Inspekcijas pienākumu apturēt azartspēļu organizēšanas licences interaktīvajā vidē un (vai) izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumu starpniecību, neatbilst Satversmes 1. pantam kopsakarā ar 105. panta pirmo un trešo teikumu".

(3) Pamatojoties uz Satversmes tiesas spriedumu, Inspekcijas lēmumu par interaktīvo licenču darbības apturēšanu, 5 interaktīvo azartspēļu komersanti apvienotā lietā apstrīdēja Administratīvajā rajona tiesā. Lietas izskatīšana noritējusi jau vairākās instancēs. Ja galīgais spriedums apliecinās, ka Inspekcijas lēmums bijis prettiesisks, azartspēļu operatori izvirzīs zaudējumu piedziņas prasību.

(4) Atsevišķas prasības Administratīvajā rajona tiesā par Inspekcijas Lēmuma Nr.161 prettiesiskumu iesnieguši vēl divi komersanti, kas organizē interaktīvās azartspēles.

(5) Atbilstoši "Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma" nosacījumiem: Ja iestādes lēmums vai tiesas nolēmums ir vērsts pret Latvijas Republiku, tajā noteikto summu izmaksā no valsts pamatbudžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" vai no valsts pamatbudžetā attiecīgās iestādes darbībai paredzētajiem līdzekļiem.

Iespējami **riski politisko lēmumu rezultātā**

(1) Ievērojot faktu, ka 2021.gada 15.jūlijā Ministru kabinetā ir apstiprinātas Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (MK 14.07.2021 rīkojums nr.509) (turpmāk – pamatnostādnes), viena no nākamā gada un vidēja termiņa prioritātēm 2022.gadam ir noteikta – iesaistīties azartspēļu un izložu jomas normatīvā regulējuma pilnveidošanā, sniedzot priekšlikumus un atzinumus par Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem, lai ieviestu un īstenotu pamatnostādnēs iekļautos pasākumus. Tā kā pamatnostādnēs iekļauti 47 uzdevumi, no kuriem jautājumi par pašvaldību lomu lēmumu pieņemšanā, papildus ierobežojumu noteikšana azartspēļu vietām un azartspēļu reklāmas nosacījumi ir ļoti pretrunīgi vērtēti un joprojām tiek piedāvāts atšķirīgs politisko spēku risinājums, pastāv ļoti liels risks, ka minētās prioritātes izpilde var nenotikt plānotajos termiņos. Papildus minētajam, likumprojekta izstrādē un saskaņošanas procesā iesaistīto pušu atšķirīgais redzējums par plānotajām izmaiņām var radīt risku, ka esošais azartspēļu un izložu jomas juridiskais regulējums var tikt mainīts, ietekmējot arī Inspekcijas funkcijas un uzdevumus.

(2) 2021.gada 15.aprīlī Saeimā tika apstiprināti grozījumi Azartspēļu un izložu likumā, kas paredzēja pašvaldībām tiesības izdot saistošos noteikumus, nosakot teritorijas un vietas, kurās aizliegts organizēt azartspēles. 2021.gada beigās vairākas pašvaldības pieņēmušas šādus noteikumus, nosakot nevis vietas, kur aizliegts, bet, ka to teritorijā vispār nedrīkst organizēt azartspēles. VARAM Ķekavas novada saistošos noteikumus ir apturējusi, norādot, ka noteikumu tvērums ir pārāk plašs un neatbilst likuma jēgai, kā arī nav sniegts vispusīgs izvērtējums par aizlieguma iemesliem. Ķekavas novada dome par šo VARAM lēmumu iesniegusi prasību Satversmes tiesā. Ja Satversmes tiesa lems par labu vispārējam aizliegumam, tad pastāv risks, ka kopumā jāmaina Azartspēļu un izložu likuma būtība, jo var rasties situācija, ka zemes azartspēles Latvijā ir aizliegtas un nepastāv.

(3) Vienlaikus jāatzīmē, ka ārkārtas situācijas laikā, mainījusies arī sabiedrības attieksme un prasmes lietot tehnoloģiskos rīkus. Arī iespējas strādāt attālināti, nedoties uz biroju un neiziet no dzīves vietas ietekmē klātienē izklaides vietu, tajā skaitā azartspēļu vietu, apmeklējuma nepieciešamību. Piedalīties azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs var jebkurā vietā, izmantojot datoru, planšeti vai mobilo telefonu. Tas nozīmē, ka arī tehnoloģiju attīstība nozīmīgi ietekmēs azartspēļu un izložu nozares tālākās attīstības virzienus, normatīvo regulējumu un Inspekcijas funkcijas un pienākumus. Attiecīgi rodas risks, ka neveicot attiecīgus grozījumus normatīvajos aktos vai nemainot rīcību, spēlētāju interešu un tiesību aizsardzība var tikt apdraudēta.

2.8. COVID-19 pandēmijas noteiktā ārkārtas stāvokļa ietekme uz iestādes darbību

Jānorāda, ka arī 2021.gadā kopējos gan uzraugāmās nozares, gan Inspekcijas darbības rezultātus un to plānoto uzdevumu izpildi būtiski ietekmēja COVID-19 pandēmijas izplatības mazināšanai **noteiktie ierobežojumi**:

- azartspēļu vietu slēgšana un darba laika izmaiņas;
- attālināts darbs inspekcijas amatpersonām.

Abi šie rādītāji radīja nepieciešamību mainīt prioritātes un kontroles un uzraudzības pasākumus veikt, izmantojot citas metodes.

Kopumā 2021.gadā "zemes" azartspēļu vietas (spēļu zāles, kazino un totalizatora likmju pieņemšanas vietas) bija slēgtas no 2021.gada 1.janvāra līdz 14.jūnijam un 2021.gada 21.oktobra līdz 31.decembrim (237 dienas). Līdz ar to 2021.gadā zemes azartspēļu vietas atvērtas apmeklētājiem ~ 4 mēnešus.

Ņemot vērā minēto faktu, kā arī to, ka arī Inspekcijas darbs bija jāorganizē distancēšanās/attālinātā režīmā, tika izdoti rīkojumi par inspekcijas darba organizāciju ārkārtas situācijas laikā, mainot galvenās prioritātes Kontroles departamenta darbā. Covid-19 ierobežojumi ietekmējuši arī Licencēšanas nodaļas darbu. Inspekcijas darba izpildes termiņu ievērošana bija prioritāte, ņemot vērā, ka atbilstoši prasībai valsts pārvaldē strādāt tikai vakcinētām personām, Inspekcija bija spiesta atstādināt no darba pienākumu veikšanas 3 nodarbinātos, kas sastāda 13,6% no iestādes kopējā nodarbināto skaita.

(2) Licencēšanas nodaļa kopumā 2021.gadā izsniegusi vai pārreģistrējusi 421 azartspēļu vai izložu organizēšanas un spēļu vietu licences, kas ir par 25 mazāk nekā plānots. Ievērojot faktu, ka ārkārtas situācijas laikā ilgstoši visas zemes azartspēļu vietas ir slēgtas, tas būtiski ietekmē komersantu finanšu rādītājus. Ja paredzamais rentabilitātes līmenis sasniedzis kritisko robežu, komersants pieņem lēmumu spēļu vietu slēgt un licenci nepārreģistrē. 2021.gadā kopumā anulētas 33 azartspēļu vietu licences.

Izsniegtas 521 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas, kas ir par 7 vairāk nekā 2020.gadā, 14 loteriju atļaujas tika anulētas, un sagatavoti 6 lēmumi par atteikumu izsniegt preču vai pakalpojumu loteriju atļauju. Plānotais loteriju atļauju skaits 600 nav sasniegts. To ietekmēja Covid-19 pandēmijas dēļ noteiktie ierobežojumi tirdzniecībā un pakalpojumu sniegšanā klātienē. Tādēļ samazinājās iesniegto loterijas pieteikumu skaits - loterijas organizētāji rūpīgāk izvērtēja loterijas organizēšanas nepieciešamību, kā arī tika organizētas loterijas ar garākiem loterijas norises termiņiem un attiecīgi lielākiem laimestu fondiem, tādējādi piesaistot vairāk loterijas dalībnieku. To apliecina arī 2021. gadā kopējais laimestu fonds preču loterijās, kas sasniedza 1,534 milj.euro un valsts nodevā tika saņemts 0,373 milj.euro, kas ir par 31,4% jeb 94,8 tūkst.euro vairāk nekā 2020.gadā.

(3) Kontroles departamenta darbība bija saistīta ar Prioritāro pasākumu izpildes nodrošināšanu – nelegālo vietņu bloķēšanas lēmumu sagatavošana, elektronisko sakaru komersantu darbības pārbaude, pašatteikušos personu reģistra uzturēšana, interaktīvo vietņu operatoru darbības uzraudzība un kontrole spēlētāju aizsardzības nodrošināšanai. Atsevišķa būtiska darbības joma ir saistīta ar NILLTFPN likuma normu izpildes kontroli, izpildot pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam 2020. - 2022.gadam ietvertos uzdevumus, sniedzot informāciju par darbības rezultātiem FM, TM, leM, AM, FID. Kontroles departamenta darba rezultāti sīkāk aprakstīti šī Gada pārskata 2.2. un 2.3.nodaļā.

Līdzīgi kā Licencēšanas nodaļai, arī Kontroles departamenta ārkārtas situācijas darba galvenā īpatnība bija, ka galvenokārt kontroles pasākumi jāveic attālināti, izmantojot tehniskos risinājumus un platformas.

(4) Kopumā iestādē ir veikts ar Covid-19 izplatību saistīto ierobežojumu ietekmes izvērtējums uz uzraugāmo nozari un Inspekcijas darbību, sniegti ziņojumi FM vadībai, sadarbības iestādēm un komersantiem ar norādījumiem par turpmāko rīcību. Jāatzīmē, ka tehniskais aprīkojums un drošs pieslēgums nepieciešamajām sistēmām nodrošināja, ka bez ierobežojumiem un bez pārtraukuma visas Inspekcijas amatpersonas varēja veikt tiešos darba pienākumus attālināti noteiktajos termiņos.

(5) Izvērtējuma rezultātā konstatēts, ka COVID-19 ietekmē azartspēļu nozarē būtiski samazinājies ieņēmumu apjoms un mainījusies azartspēļu veidu proporcija kopējā apgrozījumā. Azartspēļu un izložu nozares darbības rezultātu analīzi skatīt Gada pārskata 5.nodaļā.

Auditi un revīzijas

2021.gadā FM Iekšējā audita departaments veicis 3 auditus - audits "Nodevu uzskaitē un plānošana Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā", audits "Finanšu ministrijas resora konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process" (priekšlikumi inventarizācijas procesa pilnveidošanai) un audits "Vai izveidot Azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmu (AKUS) ir sasniegusi savu mērķi?", lai gūtu pārliecību, ka AKUS ieviešana nodrošinājusi efektīvāku uzraudzības un kontroles pasākumu veikšanu. Papildus tam veikta ikgadējā Valsts kontroles revīzija "Par Finanšu ministrijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību", kuras ietvaros attiecībā uz Inspekciju veikta revīzija "Vai IAUI prioritārajam pasākumam piešķirtais finansējums izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus?". Visu auditu rezultātā konstatēts, ka auditētais objekts darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām un inspekcijas amatpersonu rīcība ir efektīva. Vienlaikus revīziju rezultātā izteikti priekšlikumi procesa pilnveidošanai un noteikti termiņi pilnveidojumu ieviešanai.

Risku vadība

2021.gada 15.decembrī ar rīkojumu Nr.19 tika apstiprināta aktualizētā Risku vadības rokasgrāmata un ar rīkojumu Nr.20 - aktualizētais Inspekcijas Risku reģistrs.

Risku vadības rokasgrāmatā tika veikti precizējumi saistībā ar Inspekcijas strukturālām izmaiņām, savukārt Risku reģistrā tika veikta jaunu risku apzināšana un esošo risku aktualizācija atbilstoši visu Inspekcijas struktūrvienību funkcijām. Precizējumi veikti piemēram, saistībā ar dokumentu aprites uzlabošanu Licencēšanas nodaļā, par administratīvo pārkāpumu lietu virzības kārtības maiņu, stājoties spēkā Administratīvās atbildības likumam, kad tai skaitā lēmumus pieņem inspektori patstāvīgi, riski saistībā ar nodevu uzskaiti un administrēšanu, kā arī informācijas apmaiņu ar VID uzlabošanu.

Ar precizējumiem tika ņemtas vērā iespējas akcentēt, precizēt, skaidrāk definēt atsevišķus risku vadības elementus, kas varētu palīdzēt risku vadības pilnveidošanā.

Risku reģistrā tiek akcentēta iestādes (stratēģisko, funkciju, uzdevumu) mērķu sasniegšana, un ir svarīgi, lai iestādes mērķi tiktu definēti pareizi un atbilstoši labās prakses piemēriem.

Informācijas tehnoloģiju sistēmu pilnveidošana

Arī 2021.gada prioritāte gan informācijas tehnoloģiju (turpmāk - IT) infrastruktūras uzturēšanā, gan darbinieku tehniskajā nodrošinājumā bija vērsta uz attālināta darba organizēšanu, valstī noteikto ierobežojumu laikā, lai nodrošinātu nepārtrauktu Inspekcijas darbību un pakalpojumu sniegšanu/klientu apkalpošanu.

2020.gada beigās tika saņemti Inspekcijas pasūtītā audita rezultāti par iestādes informāciju tehnoloģiju sistēmas darbību un ilgtspēju. Pēc audita rezultātiem tika pārtraukta sadarbība ar esošo IT sistēmu uzturētāju, izsludināts iepirkums un noslēgts līgums ar SIA Bite Latvija. Tas nodrošina visiem Inspekcijas lietotājiem 24/7 atbalstu, infrastruktūras funkcionēšanas nepārtrauktību. Tika īstenota novecojušā MS Exchange servera (e-pasts) pārcelšana uz mākoņrisinājumu un pāreja uz MS Office 365 licencēm, kas iekļāva un pilnībā nodrošināja gan pastāvīgu darbību, gan drošību, gan kvalitatīvu attālināto darbu. Pārņemot sistēmas tika secināts, ka arī infrastruktūra (serveru telpas, elektrība, fiziskā drošība) ir ievainojama (publiskā elektrotīkla pārrāvumi, ēkas elektroinstalāciju jaudu nepietiekamība, temperatūras režīma neievērošana/pārkaršana u.c.) un tika nolemts slēgt līgumu ar SIA Bite Latvija par Datu centra izmantošanu un IT resursu pārveidošanu. Līdz ar to uz Datu centra serveriem ir izvietotas visas Inspekcijai vitāli svarīgās informāciju sistēmas, ko ikdienā lieto arī visi azartspēļu operatori.

Pēc serveru pārcelšanas ir būtiski uzlabojusies iestādes IT infrastruktūras funkcionalitāte, nepārtrauktība (nav tikuši novēroti sistēmu darbības pārrāvumi), izmantoti jaunākie risinājumi, mākoņserveru izmantošana MS Office 365 gadījumā. Profesionāls atbalsta dienests, nepārtrauktība, nodrošina Inspekcijas attālināto darbu pilnībā. Papildus norādītajam, ir veikts arī inspekcijas informācijas sistēmu drošības audits un tiek veikta drošības kvalitātes uzraudzība.

2021.gada 10.septembrī Inspekcijas mājaslapa ir izstrādāta atbilstoši normatīvo aktu prasībām un iekļauta vienotajā valsts pārvaldes tīmekļvietņu platformā. Līdz gada beigām kopējais jaunās tīmekļvietnes dažādu sadaļu apmeklējumu skaits bija 79519.

Inspekcijas darbības procesu digitalizācijas nolūkā, pilnveidotas sistēmas, kas nodrošina Inspekcijas darbības efektivizēšanu, kā arī operatīvāku informācijas apmaiņu ar komersantiem. Piemēram, pilnveidota vienotās azartspēļu informācijas sistēmas (VAIS) funkcionalitāte - pievienotas jaunas atlases iespējas, lēmumu izveide, valsts nodevas uzskaitē - kā rezultātā, Inspekcijas amatpersonas darbojoties VAIS, var veikt vairākus uzdevumus, t.sk. informācijas apkopošanu automatizētā veidā, kas padara darbu daudz ātrāku un efektīvāku. Nodrošināta iespēja azartspēļu organizētājiem patstāvīgi iesniegt apstiprināšanai azartspēļu noteikumus un piekļūt apstiprināto azartspēļu noteikumu reģistram. Pilnveidota pārbaudīto aktu reģistra sadaļa, izveidojot NILLTPFN sadaļu, kurā tiek reģistrētas visas veiktās NILLTPFN pārbaudes.

Tika rasta iespēja vienā no Inspekcijas uzturētajām informācijas sistēmām integrēt tehnisko risinājumu, lai nodrošinātu automatizētu un nepārtrauktu operatīvās informācijas pieejamību un iegūšanu no VID datu bāzēm. Ieviestais risinājums ir uzskatāms par nozīmīgu uzlabojumu procesu pārskatīšanas un efektivizācijas jomā.

Būtiski papildināta automātiskās lietvedības sistēmas (ALS) funkcionalitāte, tajā skaitā, paplašinot tās izmantošanu iekšējo normatīvo aktu reģistrēšanā.

Strukturālās reformas

Lai pilnīgāk īstenotu Azartspēļu un izložu likuma 2.pantā minēto likuma mērķi – nodrošināt sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību, kā arī, lai racionāli izmantotu Inspekcijai piešķirtos resursus un precizētu katra amata atbildības un sadarbības nosacījumus, tika nolemts mainīt Inspekcijas struktūru, likvidējot Juridisko departamentu, izveidojot Administratīvo departamentu, kura funkcijās esošie pienākumi saistīti gan ar iestādes darbības nodrošināšanai nepieciešamo juridisko jautājumu izpildi, gan administratīvi-saimnieciskās darbības, t.sk. lietvedības funkcijas nodrošināšanu un finanšu jautājumu risināšanu. Administratīvā departamenta sastāvā tika izveidota Finanšu nodaļa un Licencēšanas nodaļa.

Lai stingri nodalītu kontroles un licencēšanas funkcijas, Kontroles departamenta padotība un struktūra paliek nemainīga.

Vienlaikus ar šo reorganizāciju bija iecerēts mainīt priekšnieka un priekšnieka vietnieka atbildības sadalījumu - priekšnieks tieši pārrauga Kontroles departamenta darbību, kas saistīts ar Administratīvās atbildības likuma spēkā stāšanos un atbildības noteikšanu katram vecākajam inspektoram un attiecīgi Kontroles departamenta direktoram, bet priekšnieka vietnieks tieši atbildīgs par Administratīvā departamenta darbības uzraudzību, nodrošinot gan Inspekcijas kā iestādes darbības nepārtrauktību un finansējuma racionālu izlietojumu, gan piedalīties azartspēļu un izložu nozares darbības uzraudzībā un sniegt priekšlikumus procesu pilnveidošanā.

Personālvadības uzskaiti, atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējiem noteikumiem, kopš 2012.gada Inspekcijai nodrošina ārpakalpojumā Valsts kases Personālvadības departaments. Plānots, ka esošo procesu pilnveidošanai nepieciešams atjaunot noteikto kārtību, līdz ar to aktualizējot procesus un izmantojot pieejamos tehniskos risinājumus un paplašinot Valsts kases personālvadības speciālistu sniegto atbalstu, tādējādi atslogojot Inspekcijas priekšnieku viņa tiešo pienākumu veikšanai.

Covid-19 pandēmijas ietekmē izsludinātā ārkārtas stāvokļa dēļ noteiktie epidemioloģiskie ierobežojumi un prasība valsts pārvaldes darbiniekiem nodrošināt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta esamību darba pienākumu veikšanai, radīja situāciju, ka 3 inspekcijas nodarbinātie tika atstādināti no amata pienākumu veikšanas 15.novembrī. Lai nodrošinātu Inspekcijas darba nepārtrauktību, Finanšu ministrija iniciēja **pilotprojekta uzsākšanu**, ministrijas Dokumentu pārvaldes departamentam iesaistoties **Inspekcijas lietvedības** procesa nodrošināšanā – Finanšu ministrijas Dokumentu pārvaldības departaments nodrošina Inspekcijas saņemtās, nosūtītās korespondences saņemšanu, reģistrēšanu, apriti un nosūtīšanu, kā arī sniedz Inspekcijai atbalstu iekšējo dokumentu reģistrācijai, aprītei un apstrādei. Pilotprojekts uzsākts veiksmīgi, plānots, ka 2022.gadā notiks pilnīga lietvedības procesa pārņemšana ārpakalpojumā. Attiecīgi Inspekcijas darbinieks, kas veica dokumentu reģistrācijas pienākumu, turpmāk varēs efektīvāk izmantot darba laiku nozares specifisko uzdevumu veikšanai.

Līdzīgu iemeslu dēļ 2021.gada novembrī uzsākta sadarbība ar Finanšu ministrijas Finanšu un darbības nodrošinājuma departamenta speciālistiem par iesaistīšanos Inspekcijas finanšu plānošanas un atskaišu gatavošanas procesā, tādā veidā efektīvizējot procesus, samazinot administratīvo slogu, vienlaikus atbrīvojot Inspekcijas cilvēkresursus specifisku uzraudzības un kontroles funkciju veikšanai.

3. Informācija par inspekcijas personālu

Viens no Inspekcijas, kā valsts pārvaldes iestādes, uzdevumiem ir – nodrošināt iestādes efektīvu darbību, klientorientētu pakalpojumu sniegšanu, atbalstīt nodarbināto profesionalitātes celšanu un ieviest aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Šo uzdevumu vissekmīgāk var īstenot, ievērojot Inspekcijas Stratēģijā formulētās vērtības – darbinieku profesionalitāte, kas ietver zināšanas un kompetenci nozares uzraudzībā, izmantojot mūsdienīgas tehnoloģijas un ērtus procesus, balstoties uz augstiem ētikas principiem, taisnīgumu un reputāciju.

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija darbojas no 1998.gada 1.janvāra. Inspekcijā uz 2021.gada 1.janvāri bija 23 amata vietas, nodarbināti 23 strādājošie. Inspekcijas struktūrā gada sākumā ir 2 departamenti: Kontroles departaments ar 2 nodaļām un Juridiskais departaments ar Licencēšanas nodaļu un Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļu. 2021.gada vasarā ir veiktas struktūras izmaiņas, likvidējot priekšnieka vietnieka amata vietu, izveidojot informācijas vadības speciālista amata vietu, kā arī Juridisko departamentu pārveidojot par Administratīvo departamentu ar Juridisko un Finanšu nodaļu. Izmaiņu rezultātā kopējais amata vietu skaits nav mainījies. Kopumā uz 2021.gada 31.decembri personāla sarakstā iekļautas 23 amata vietas, faktiski nodarbināti 22 darbinieki, no tiem 3 atstādināti, vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta neesamības dēļ.

2021.gada laikā personāla mainība sastādīja 13%, jo no 23 darbiniekiem 3 darbinieki pārtrauca darba attiecības – maijā priekšnieka vietnieks, jūnijā vecākā lietvede, augustā – psiholoģe. Atlases kārtībā Inspekcijā jūlija vidū darbu uzsāka jauna lietvede, bet 1.novembrī psiholoģe. Viena amata vieta vakanta. Diemžēl, kā jau minēts, 15.novembrī no darba pienākumu pildīšanas tika atstādināti 3 nodarbinātie, kas nevēlējās nodrošināt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta prasību. Tas, protams, radīja nopietnu papildus slodzi pārējiem darbiniekiem un nācās meklēt papildus risinājumus pilnvērtīgai funkciju veikšanas nodrošināšanai.

No visām amata vietām 20 civildienesta ierēdņi un 3 darbinieki (vecākā lietvede, informācijas vadības speciālists un psihologs-konsultants). No 23 amata vietām 7 (30,4%) ir vadošie amati – priekšnieks, departamenta direktors, nodaļas vadītājs, bet 16 (69,6%) ir speciālistu amati. 2021.gada decembrī no kopumā 22 inspekcijā nodarbinātiem bija 11 sievietes un 11 vīrieši.

Inspekcijas strādājošo vidējais vecums ir 44,2 gadi, bet sadalījumā pa vecuma grupām: līdz 30 gadu vecumam ir 2 darbinieki, 31 – 40 gadi ir 5 darbinieki, 41 – 50 gadi ir 9 darbinieki, bet virs 50 gadiem ir 6 darbinieki.

Atbilstoši Valsts civildienesta likumam, visām inspekcijas amatpersonām ir augstākā izglītība. Inspekcijas strādājošo vidū ir 11 speciālisti ar maģistra grādu. Galvenokārt Inspekcijas darbiniekiem izglītības grāds ir tiesību zinātnēs (9) un ekonomikā (8), kā arī uzņēmējdarbības vadīšana, inženierekonomika, lietvedība, finanses. Papildus akadēmiskajai izglītībai inspekcijas darbiniekiem bijusi vēlēšanās iegūt zināšanas arī valsts pārvaldes jautājumos un papildināt zināšanas speciālosursos. Inspekcijas darbinieki apmeklējuši 22 dažādas mācību programmas – 80 personas 106 mācību stundas, ko organizējusi gan Valsts administrācijas skola, gan CERT.lv, gan Valsts Kanceleja, gan citas mācību iestādes. 2021.gadā organizēti arī 2 mācību kursi centralizēti visiem Inspekcijas darbiniekiem – Korupcijas un interešu konflikta novēršana valsts un pašvaldību institūciju darbībā un pārejot uz jaunu IT nodrošinājumu veikta apmācība par MS Office 365 un MS Teams izmantošanu ikdienas darbā.

Lai veiktu profesionālu izložu un azartspēļu uzraudzību atbilstoši aktuālajam azartspēļu un izložu nozares piedāvājumam un tendencēm, Inspekcija turpinās darbiniekiem nodrošināt nepārtrauktu apmācību un profesionālo iemaņu celšanu. Izložu un azartspēļu nozare ir specifiska nozare, tāpēc Inspekcijas darbinieki ar savām zināšanām, prasmi, profesionalitāti un pieredzi ir lielākā Inspekcijas vērtība.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Viens no Inspekcijas Stratēģijas 2021.-2023.gadam izvirzīto mērķu sasniegšanas uzdevumiem ir – *“Pilnveidota sabiedrības informētība un izpratne par azartspēļu nozari, tās ietekmi uz valsts ekonomiku un katru individu.”*

Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz individu un sabiedrību kopumā, par ieviestajiem un īstenotajiem atkarību profilakses, preventīvajiem, problemātisko spēlētāju atbalsta un sabiedrību izglītojošiem pasākumiem, ir kļuvusi par nozīmīgu Inspekcijas darba sastāvdaļām 2021.gadā un noteikti arī turpmākajā periodā.

Komunikācija ar sabiedrību ir viens no veidiem, kā mazināt personu atkarības riskus no azartspēlēm un izlozēm un veicot šos uzdevumus, 2021.gadā plānots sasniegt šādus rezultātus rādītājus:

- Īstenota informatīvā kampaņa par atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem (vienu reizi gadā);
- Aktīva sociālo tīklu komunikācija un sekotāju skaita palielināšana Inspekcijas sociālo tīklu kanālos (sasniedzot 20% pieaugumu pret 2020.gadu);
- Īstenota informatīvā kampaņa par riskiem izmantojot nelicencētās interaktīvo azartspēļu un izložu vietnes (vienu reizi gadā).

Lai īstenotu Inspekcijas Stratēģijā noteiktos komunikācijas pasākumus, 2021.gadā Inspekcija turpinājusi veiksmīgu sadarbību ar komunikācijas ārpakalpojumu sniedzēju SIA “Fauna”. Tika īstenota gan aktīva, gan proaktīva komunikācija sabiedrības, azartspēļu spēlētāju un viņu tuvinieku, kā arī nozares pārstāvju informēšanai. Paralēli īstenota sociālo tīklu komunikācija Inspekcijas Facebook kontā un 1.ceturkšņa laikā izveidota jauna platforma – Facebook kants par Inspekcijas piedāvātajām psiholoģiskā atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem. Kopumā 2021.gada laikā publicēti ieraksti Inspekcijas Facebook lapā – 70 ziņas kopā ar

saitēm vai vizuālo materiālu. Lapas sekotāju skaits sasniedz 185 personas, kā arī īstenota regulāra komunikācija Inspekcijas uzturētajā psiholoģiskā atbalsta *Facebook* lapā, kur publicētas 25 ziņas kopā ar saitēm vai vizuālo materiālu. Lapas sekotāju skaits: 60.

Galvenās komunikācijas aktivitātes:

- par 4. maijā spēkā stājušos liegumu uzturlīdzekļu parādniekiem spēlēt azartspēles un piedalīties interaktīvajās izlozēs,
- informējot sabiedrību par Inspekcijas nodrošinātajām psiholoģiskā atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem, 2021. gada aprīļa žurnāla "Annas Psiholoģija" numurā publicēta plaša intervija ar Inspekcijas psiholoģi Magdalēnu Pranaiti;
- maijā sagatavots grafisks video par jautājumiem, kāpēc personai ir liegta piekļuve azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm. Video publicēts IAUI Facebook un Youtube vietnēs. Facebook ziņa arī izcelta ar reklāmas palīdzību (*boosted post*), lai tā sasniegtu lielāku auditoriju.
- septembrī publiskota jauna Inspekcijas tīmekļvietne, kas veidota valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotās platformas ietvaros.
- novembrī – decembrī īstenota informatīva kampaņa par Pašatteikušos personu reģistru un citiem atbalsta mehānismiem, kas pieejami azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem. Kampaņas ietvaros izvietota vides reklāma Rīgā, īstenota publicitātes kampaņa, izplatīta preses relīze un iniciētas intervijas centrālajos un reģionālajos medijos. Informatīvā kampaņa atklāta ar mediju pasākumu 2021. gada 10. novembrī tiešsaistē, *Zoom* platformā.
- lai informētu sabiedrību par Pašatteikušos personu reģistru, no 22. novembra līdz 5. decembrim sadarbībā ar "JcDecaux" Rīgas sabiedriskā transporta pieturvietu reklāmu stendos izvietoti kampaņas plakāti, kopumā 70 reklāmas laukumos.

Inspekcijas amatpersonas regulāri sniedza komentārus un skaidrojumus par medijus interesējošiem jautājumiem, kā arī reizi ceturksnī sagatavota preses relīze par azartspēļu un izložu nozares rezultātiem.

Sadarbība ar sociālajiem partneriem un citām iestādēm

Inspekcija regulāri organizē informatīvās sanāksmes nozares uzņēmumu vadītājiem un amatpersonām par nozarei svarīgām aktualitātēm – statistikas rādītājiem, plānotiem normatīvo aktu grozījumiem, kā arī tiek sniegti skaidrojumi par inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem un to būtību. Papildus tam notikušas tikšanās ar Latvijas Spēļu biznesa asociācijas vadību un Latvijas Interaktīvo azartspēļu biedrības vadību un biedriem par nozares aktualitātēm, kā arī ar atsevišķu kapitālsabiedrību amatpersonām pēc viņu lūguma.

Inspekcijas amatpersonas regulāri piedalās darba grupās, diskusijās, tai skaitā, Saeimas Budžeta un Finanšu (nodokļu) komisijas sēdēs, Tieslietu ministrijas, Finanšu izlūkošanas dienesta, Iekšlietu ministrijas, VID u.c. sniedzot viedokli un informāciju savas kompetences ietvaros. Būtisks publiskās informācijas avots ir Inspekcijas tīmekļvietne www.iaui.gov.lv. 2021.gada septembrī Inspekcija veica savas uzturētās tīmekļvietnes reorganizāciju, faktiski izveidojot to no jauna un iekļaujoties vienotajā valsts pārvaldes tīmekļvietņu struktūrā TVP. Tīmekļvietnē ir plaši pieejama informācija par Inspekciju, tās funkcijām, struktūru un izveidošanas vēsturi, statistikas dati, uzraudzības un kontroles rezultāti, visi ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas regulē izložu un azartspēļu, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanu. Inspekcijas mājaslapas apmeklētājiem ir iespējams ar elektroniskā pasta starpniecību uzdot Inspekcijas darbiniekiem viņus interesējošus jautājumus un par tiem saņemt izsmeļošas atbildes. Papildus tam, visa minētā informācija mājaslapā pieejama arī angļu valodā.

5. Izložu un azartspēļu nozares darbības rezultāti

Jānorāda, ka arī 2021.gadā uzraugāmās nozares darbības rezultātus un ar to saistīto plānoto ieņēmumu valsts un pašvaldību budžetos izpildi būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatības mazināšanai noteiktie ierobežojumi – galvenokārt ilglaicīga azartspēļu vietu slēgšana un to darba laika ierobežojumi.

Kopumā 2021.gadā “zemes” azartspēļu vietas (spēļu zāles, kazino un totalizatora likmju pieņemšanas vietas) bija slēgtas no 2021.gada 1.janvāra līdz 14.jūnijam un 2021.gada 21.oktobra līdz 31.decembrim (237 dienas). 2021.gadā zemes azartspēļu vietas atvērtas apmeklētājiem ~ 4 mēnešus.

Izvērtējuma rezultātā konstatēts, ka COVID-19 ietekmē azartspēļu nozarē būtiski samazinājies ieņēmumu apjoms un mainījusies azartspēļu veidu proporcija kopējā apgrozījumā.

5. tabula

Azartspēļu un izložu organizētāju finansiālās darbības rādītāji 2020.–2021. gadā*

(milj. euro)

	Rādītāji	2020. g.	2021. g.	%
1.	Azartspēļu uzņēmumu kopējais apgrozījums	166,894	138,980	83,3
2.	Ieņēmumi no azartspēlēm, t. sk.	159,647	128,044	80,2
2.1.	azartspēļu automāti	95,788	1,569	17,9
2.2.	spēļu galdi (rulete, kārtis)	5,323	1,569	29,5
2.3.	bingo zāles	0,121	-0,002	-1,98
2.4.	totalizatora punkti	1,561	0,245	15,7
2.5.	interaktīvās azartspēles	56,853	109,054	191,8
3.	Izložu apgrozījums kopā, t. sk.	57,374	65,277	114,1
4.	Izložu biļešu realizācijas ieņēmumi:	57,100	65,277	114,3
4.1.	- realizācija tirdzniecības vietās	26,835	25,795	96,1
4.2.	- realizācija interaktīvajā vidē	30,265	29,482	130,4
5.	Apgrozījums kopā (1.+3.)	224,268	204,430	91,1
6.	Azartspēļu un izložu biļešu realizācijas ieņēmumi kopā (2.+4.)	216,747	193,321	89,2

*Atbilstoši iesniegtajiem statistikas ziņojumiem par 2021.gada rezultātiem

Zemes azartspēles (spēļu zāles, kazino un totalizatora likmju vietas) faktiski drīkstēja sniegt pakalpojumus aptuveni 4 mēnešus 2021.gada laikā, vienlaikus ievērojot noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus gan attiecībā pret darbiniekiem, gan apmeklētājiem. Ja 2020.gada janvārī Latvijā 305 azartspēļu zālēs ekspluatēja 8595 azartspēļu automātus, tad 2021.gada oktobrī, pirms spēļu vietu slēgšanas, bija vairs 208 spēļu zāles ar 4851 azartspēļu automātiem, kas ir samazinājums par 43,5%. Līdz ar to, azartspēļu automātu darbības ieņēmumi 2021.gadā sastāda 17,178 milj.euro, kas ir tikai 17,9% no 2020.gada ieņēmumiem. Kopējos azartspēļu ieņēmumos azartspēļu automātu apgrozījums sastāda vien 13,4% (parasti tikai azartspēļu automātu ieņēmumi sastādīja ap 75%-80% no kopējiem ieņēmumiem). Būtisks samazinājums (29,5% no 2020.gada rezultāta) ir arī kazino galdu apgrozījumā, jo arī kazino bija slēgti ilgu laiku, tajā skaitā 1 kazino (Kempinsky viesnīcā) gada sākumā tika slēgts vispār, līdz rudenī šajās telpās kazino atvēra cits komersants – Olympic Casino Latvia. Faktiski 2021.gadā strādājis tikai viens kazino – Casino Woodoo. Līdzīga situācija ir arī ar totalizatora likmju pieņemšanas punktiem, kuru skaits samazinās, bet vienīgā bingo spēles zāle gadu pabeigusi ar zaudējumiem.

2021.gadā **Interaktīvās azartspēles** strādāja bez ierobežojumiem, atšķirībā no pagājušā gada, un to ieņēmumi 2021.gadā sastāda 109,054 milj.euro, kas gandrīz divas reizes pārsniedz 2020.gada interaktīvo azartspēļu ieņēmumus. Jāatzīmē, ka ceturkšņu griezumā ieņēmumi bijuši diezgan vienmērīgi: 1.cet.-25,07 milj.euro, 2.cet.- 26,39 milj.euro, 3.cet.- 26,444 milj.euro, ar nelielu pieaugumu 4.ceturksnī - 31,150 milj.euro. Interaktīvo azartspēļu ieņēmumos lielāko īpatsvaru aizņem kazino spēles (80,6%), totalizators (17,8%), un absolūtos skaitļos pieaugusi arī kāršu turnīru aktivitāte (1,6%).

Kopumā ieņēmumi no azartspēlēm sastāda 128,044 milj.euro, kas ir 83,3% no 2020.gada rezultāta.

Izlozes Latvijā organizē Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Loto", kas piedāvā 6 skaitļu loterijas un 30 momentloterijas gan klasiskā tirdzniecības tīklā, gan izmantojot elektronisko sakaru starpniecību. Jāatzīmē, atšķirībā no azartspēlēm, ārkārtas situācijas laikā 2021.gadā pilnīgs izlozes biļešu tirdzniecības aizliegums nav bijis piemērots, noteiktu laiku bija ierobežots biļešu tirdzniecības vietu skaits, kā arī ierobežota laimestu izloze un laimējušo personu noteikšana klātienē. Šajās izlozēs, ievērojot noteiktās distancēšanās un higiēnas prasības, piedalījās Inspekcijas amatpersonas.

Pamatojoties uz augstākminēto, ārkārtas situācija nav radījusi nozīmīgu ietekmi uz izložu organizēšanas rezultātiem un Latvijas iedzīvotāji aktīvi turpinājuši piedalīties Latvijas Loto piedāvātajās izlozēs, it īpaši, izmantojot interaktīvo piedāvājumu.

2021.gadā būtiski palielinājies **izložu realizācijas** apjoms, kas salīdzinot ar 2020.gadu pieaudzis par 14,3% un sastāda 65,277 milj.euro. Ievērojot faktu, ka izlozes biļešu un kartīšu tirdzniecība notiek arī daudzās tirdzniecības vietās, kurām tika noteikti epidemioloģiskie ierobežojumi, arī klasisko tirdzniecības punktu apgrozījums ir mazāks nekā 2020.gadā un sasniedz 25,795 milj.euro (96,1% pret 2020.gadu). Vienlaikus, attīstoties piedāvājumam un spēlētāju prasmēm izmantot tehnoloģijas, arī izložu realizācija interaktīvajā vidē būtiski pieaug un sastāda 60,5% no kopējā izlozes biļešu realizācijas apjoma jeb 39,482 milj.euro, kas ir 30,4% vairāk nekā 2020.gadā.

Kopējie nozares ieņēmumi sastāda 193,321 milj.euro, kas ir 89,2% no 2020.gada sasniegtā rezultāta, bet **nozares kopējais apgrozījums** 2021.gadā ir 204,430 milj.euro, kas ir par 8,9 procentpunktiem mazāk nekā 2020.gadā.

Kopumā Latvijā azartspēles organizē **17 komersanti**, no tiem, 9 komersanti organizē klātienē azartspēles spēļu zālēs un kazino; 13 komersanti organizē interaktīvās azartspēles.

Azartspēļu nozarē nodarbināti 2511 strādājošie, nozarē darbojas un dažāda veida azartspēles piedāvā 17 komersanti, no tiem 8 komersanti 2021.gada iesniegtajos statistikas ziņojumos paredz zaudējumus un nozares kopējā paredzamā peļņa samazinājusies līdz 0,312 milj.euro, rentabilitāte 0,22%.

Licencēšanas nodaļa kopumā 2021.gadā izsniegusi vai pārreģistrējusi 421 azartspēļu vai izložu organizēšanas un spēļu vietu licences, kas ir par 25 mazāk nekā plānots. Ievērojot faktu, ka ārkārtas situācijas laikā ilgstoši visas zemes azartspēļu vietas ir slēgtas, tas būtiski ietekmē komersantu finanšu rādītājus. Ja paredzamais rentabilitātes līmenis sasniedzis kritisko robežu, komersants pieņem lēmumu spēļu vietu slēgt un licenci nepārreģistrē. 2021.gadā kopumā anulētas 33 azartspēļu vietu licences.

Vienlaikus aktīvi attīstās licencēto interaktīvo azartspēļu operatoru spēļu un pakalpojumu piedāvājums, kā arī tiek izsniegtas jaunas darbības licences. 2021.gadā papildus jau esošajiem operatoriem, izsniegtas 3 jaunas interaktīvo azartspēļu organizēšanas licences (SIA "Olybet Latvia", SIA "Admirāļu klubs"). SIA "Tonybet" interaktīvo azartspēļu organizēšanas licence tika izsniegta 2022. gada janvārī, bet izskatīšanas process noritēja 2021. gadā. Aktivitāte palielinājusies arī no azartspēļu pakalpojumu sniedzējiem - izsniegtas 2 jaunas azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences (SIA "WSoft" un SIA "RealTime"), kopumā pārreģistrētas vai izsniegtas no jauna 7 azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences.

Speciālo azartspēļu un izložu nodokļu un nodevu veidā valsts budžetā ieskaitīts 24,449 milj.euro un tas ir tikai 44,4% no plānotā apmēra. Tajā skaitā, azartspēļu nodokļa veidā ieskaitīts 16,657 milj.euro, kas ir 34,5% no plānotā apmēra, izložu nodokļa ieņēmumi sastāda 3,654 milj.euro, pārsniedzot plānoto par 17,8%, jo izložu tirdzniecība nekādā veidā netika ierobežota, arī valsts nodevas maksājumi par izložu un azartspēļu licencēm sasniedz 4,138 milj.euro par 13,3% pārsniedzot plānoto. Azartspēļu licences maksa iekasējama neatkarīgi no spēļu vietas darbības, kas rada būtiskus zaudējumus nozares komersantiem.

Vienlaikus **pārējo nodokļu veidā** nozares komersanti budžetā ieskaitījuši līdzīgu summu kā 2020.gadā - 26,447 milj.euro. Pašvaldību budžetos plānots ieskaitīt 2,117 milj.euro.

Ārkārtas situācija ietekmē arī **preču un pakalpojumu loteriju** organizēšanu. Izsniegtas 521 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas, kas ir par 7 vairāk nekā 2020.gadā, 14 loteriju atļaujas tika anulētas, un sagatavoti 6 lēmumi par atteikumu izsniegt preču vai pakalpojumu loteriju atļauju. Plānotais loteriju atļauju skaits 600 nav sasniegts. To ietekmēja Covid-19 pandēmijas dēļ noteiktie ierobežojumi tirdzniecībā un pakalpojumu sniegšanā klātienē. Tādēļ samazinājās iesniegto loterijas pieteikumu skaits - loterijas organizētāji rūpīgāk izvērtēja loterijas organizēšanas nepieciešamību, kā arī tika organizētas loterijas ar garākiem loterijas norises termiņiem un attiecīgi lielākiem laimestu fondiem, tādējādi piesaistot vairāk loterijas dalībnieku. To apliecina arī 2021. gadā kopējais laimestu fonds preču loterijās, kas sasniedza 1,534 milj.euro un valsts nodevā tika saņemts 0,373 milj.euro, kas ir par 31,4% jeb 94,8 tūkst.euro vairāk nekā 2020.gadā. Papildus informāciju par nozares statistiskās rādītājiem var apskatīt IAUI tīmekļvietnē, saitē

<https://www.iaui.gov.lv/lv/par-azartspelem>

6. IAUJ Prioritātes un galvenie uzdevumi 2022.gadā

2021.gada plānoto pasākumu izpildē objektīvu iemeslu dēļ ir nepieciešams termiņa pagarinājums diviem uzdevumiem:

- 1) Baltijas valstu vienotā no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra ieviešanai sasniedzamais rezultatīvais rādītājs – "Izstrādāts koncepts apvienotā reģistra izveidei, balstoties uz iesaistīto valstu ekspertu vērtējumu".
- 2) Ieviests nozares tendenču monitoringa un problemātiskā spēlētāja identificēšanas rīks. Rezultatīvais rādītājs 2021: Uzdevuma izpildes plāns un uzsākta tā izpilde.

Inspekcijas darbības prioritātes 2022.gadam un vidējam termiņam:

- 1) Iesaistīties azartspēļu un izložu jomas normatīvā regulējuma pilnveidošanā, sniedzot priekšlikumus un atzinumus par Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem, lai īstenotu Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam iekļautos pasākumos.
- 2) Īstenot pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam 2020.-2022.gadam ietvertos pasākumus, nodrošinot atbilstošu jomas regulējumu, izmantojot risku izvērtējumā balstītu pieeju likuma subjektu uzraudzībā.
- 3) Veicināt sabiedrības interešu aizstāvību azartspēļu un izložu jomā, izstrādājot vienotu metodiku riska spēlētāja pazīmju noteikšanai un rekomendācijas attiecībā uz riska spēlētāja identificēšanu un atturēšanu no dalības spēlē, nodrošināt nepieciešamo psiholoģisko atbalstu un sabiedrības informētību par nozari un tās ietekmi uz sabiedrību kopumā.
- 4) Veicināt inspekcijas darbības procesu digitalizāciju, nodrošinot tehnoloģiju izmantošanu datu apmaiņā, uzkrāšanā un analīzē, samazinot administratīvo slogu gan komersantiem, gan inspekcijas amatpersonām;

Inspekcijas priekšniece

Signe Birne